

ORDINUL CĂLUGĂRIȚELOR BENEDICTINE
DE „SFÂNTA LIOBA”
ȘI ACTIVITATEA LOR LA TIMIȘOARA
(1929-1948)

Claudiu Sergiu Călin*

Cuvinte-cheie: ordin călugăresc, benedictine, priorisă, activitate socială

Schlüsselworte: religiöser Orden, Benediktinerinnen, Priorin, Sozialarbeit

Acest tânăr ordin călugăresc, ce are la bază spiritualitatea Sfântului Benedict de Nursia (480-547), a fost fondat în Germania între anii 1920-1921, de către Sr. Maria Benedikta Foehrenbach (1883-1961), co-fondatoare fiind Sr. Dr. phil. Hildegardis (Liselotte) Wulff (8.09.1896 – 20.10.1961). Încă de la început cele două tinere aspirante la viața monastică și-au ales-o drept patroană pe Sf. Lioba, călugăriță benedictină de origine engleză, ce a trăit în secolul al VIII-lea în Germania, la Fulda, unde i-a fost sprijin sfântului Bonifaciu în evanghelizarea autohtonilor.

Pentru a putea fi considerate membre ale ordinului benedictin cele două tinere inițiatore au urmat noviciatul în 1921 în abația benedictină Sf. Hildegard de la Eibingen, lângă Bingen. Deși au redactat deja în 1921 o primă constituție pentru ordinul nou întemeiat, ea a fost respinsă, într-o primă fază, la Roma. Din 21 martie 1927 călugărițele au obținut aprobarea oficială și recunoașterea din partea Romei prin sprijinul direct al arhiepiscopului Dr. Karl Fritz, de Freiburg in Breisgau. Benedictinele Sfintei Lioba deveneau astfel parte a marii familii benedictine, ca oblate¹, conviețuind conform spiritului și regulii sfântului

---

* Episcopia Romano-Catolică de Timișoara, Arhiva Diecezană Romano-Catolică de Timișoara (Archivum Dioecesanum Timisoarense[ADT]), Timișoara, Str. Augustin Pacha nr. 4, e-mail: duratti2002@yahoo.de.

¹ Oblatele sunt comunități de persoane, care fie respectă o regulă monastică de inspirație benedictină, fiind formate uneori din laici care încearcă să trăiască în societate valorile predicate de Sf. Benedict. Unele comunități sunt reunite în congregații care și-au adoptat o viață

Benedict, având totodată o activitate socială prevăzută în mod oficial în constituție².

Primele contacte cu Banatul. Demersuri pentru așezarea ordinului la Timișoara

Prezența la Timișoara a Călugărițelor Benedictine de Sf. Lioba este înregistrată pentru prima dată între 3-7 ianuarie 1928, când, la invitația centralei la nivel de țară a „Organizației pentru Misiuni Sociale” (Surorile Sociale, cu sediul în Timișoara-Iosefin), Sr. Hildegardis Wulff susține o serie de prelegeri cu caracter pedagogic la căminul timișorean „Banatia”. Desfășurate între orele 18 și 20, în fiecare seară, cursurile aveau ca teme: 3 ianuarie, „Adolescența”, 4 ianuarie, „Ce trebuie să știm despre tinerii cu tulburări psihice?”, 5 ianuarie, „Tendințe în pedagogia modernă”, 6 ianuarie, „Mișcarea pentru Tineret”, 7 ianuarie, „Tipuri de tineri moderni”. Organizatorii invitau în mod expres părinții, profesorii, educatorii, precum și cei implicați în munca social-pedagogică, să ia parte la prelegerile Sr. Hildegardis. Pentru buna desfășurare a acestora, dar și pentru conținutul lor, a garantat în fața autorităților guvernamentale deputatul minorității germane, dr. Franz Kräuter, care a și obținut la finele lui 1927, aprobările necesare liberei desfășurări de la ministrul de interne, I. G. Duca³.

O a doua serie de lecții a fost susținută de Sr. Hildegardis Wulff, între 25-28 octombrie 1928, în căminul „Banației”. Și de această dată „Organizația pentru Misiuni Sociale” a deținut patronajul manifestărilor, ele având ca subiecte: 25 octombrie, „Educația copilului mic”, 26 octombrie, „Educație spre a fi mamă și pentru maternitate”, 27 octombrie, „Importanța socială a educației religioase”, 28 octombrie, „Puterea educativă a Bisericii”. Cursurile au fost susținute de către episcopul Augustin Pacha, administrator apostolic de Timișoara, el obținând

---

călugărească cu clauzură, rugăciunea în comun a breviarului, dar și cu activități sociale, caritative și misionare (vezi Lexikon für Theologie und Kirche, 2009, Freiburg, Basel, Wien, v. VII, Maximilian bis Pazzi, p. 966).

² Hildegardis Wulff, Canadischer Brief gerichtet an die Benediktinerinnen von der heiligen Lioba in Deutschland, der Schweiz, Rumänien, Dänemark Belgien und Canada, manuscris redactat în 1960 și păstrat sub formă de copie dactilografiată și legată în ADT, Fond Ordine Călugărești, Subfond „Benediktinerinnen von St. Lioba”, Dosar „Tätigkeit und Korrespondenz 1929”, p. 3-14.

³ *Arhiva Consiliului Național de Studierea Arhivelor fostei Securități* (în continuare ACNSAS), Fond Penal, Dosar P.006171, (al Sr. Hildegardis Wulff), vol. 2, filele 1-2.

în acest sens aprobările Direcției Generale a Învățământului Particular din cadrul Ministerului Instrucțiunii Publice, cu data de 5 octombrie 1928.

Documentele atestă însă faptul că mai sus amintitele conferințe și însăși organizarea lor se datorează faptului că episcopul Augustin Pacha avea o strategie bine definită în ceea ce privește munca pastorală, educativă pentru tinerele adulte, tinerele familii, femeile catolice și, în general, pentru tinerii diecezei. În scrisoarea nr. 1668 din 4 mai 1927 episcopul se adresa sorei Maria Benedikta Foehrenbach din Freiburg in Breisgau solicitându-i una sau două surori din congregație pentru a întemeia o mănăstire la Timișoara. Surorile ar fi fost implicate în ceea ce ierarhul numea: promovarea obligatorie și sprijinul acordat permanent vieții religioase și morale a diecezei. În mesajul său, Augustin Pacha amintea lipsa personalului specializat care să poată oferi ajutor practic și adesea călăuzire și în cele spirituale pe seama fetelor și femeilor germane, care și-au încheiat deja studiile medii și post-liceale. Întâi-stătătorul catolicilor bănățeni afirma c această ocazie că: „Lumea feminină este cu siguranță cea mai importantă susținătoare a spiritului religios și a muncii caritative”.

Doleanța episcopului era determinată și de faptul că, deși datorită grijii deosebite a înaintașilor săi pentru școlile de fete, la Timișoara existau renumite așezăminte de acest gen, totuși regulile monastice ale călugărițelor de Notre Dame – cele care asigurau acest tip de învățământ în capitala Banatului – nu le permit acestora a se implica în contactul direct cu familiile și într-o activitate socială articulată, bine organizată, conform unui plan. Pacha dorea ca surorile benedictine să viziteze familiile, ajutându-le și consiliindu-le în educația copiilor, dându-le ajutor pentru organizarea gospodăriei și în modul de îngrijire a bolnavilor. Tot aici era amintită necesitatea înființării de organizații de femei și de fete, și de îndrumarea acestora spre activități de natură caritativă.

Pentru a impulsiona și asigura funcționarea noului ordin, episcopul se angaja să depună toate eforturile pentru obținerea cetățeniei române pentru surorile nou-sosite și a tuturor aprobărilor necesare, de natură birocratică⁴.

După cum era și mai este încă uneori uzanța în anumite ordine sau congregații de veche tradiție, răspunsul sorei Maria Benedikta Foehrenbach nu a sosit prea curând. În scrisoarea datată cu 20 noiembrie 1927, întemeietoarea noului ordin îi aducea la cunoștință episcopului Pacha faptul că, pentru început,

---

⁴ ADT, Fond Ordine Călugărești, Subfond „Benediktinerinnen von St. Lioba”, Dosar „Korrespondenz zur Gründung der Temeswarer Niederlassung 1927-1929”, nenumerotat.

în urma unei îndelungate perioade de gândire și cu aprobarea arhiepiscopului de Freiburg in Breisgau, Sora Hildegadis Wulff va sosi singură, la Timișoara pentru a începe demersurile conform celor dorite de ierarhul locului. În scurt timp ar trebui să-i urmeze alte surori. Până atunci însă, pe durata perioadei în care se va afla la Timișoara, sora Hildegadis va locui, conform invitației primite, la surorile sociale.

La 31 decembrie 1927 episcopul îi răspundea sorei Maria Benedikta Foehrenbach, înștiințând-o că prin venirea sorei Hildegadis Wulff se declară ca înființată mănăstirea tânărului ordin benedictin de la Timișoara. O ruga, totodată, pe priorisa Foehrenbach să trimită, după posibilități, cât mai curând călugărițele ce îi urmau sorei Hildegadis, el interesându-se între timp asupra posibilității achiziționării unei case pentru a asigura activitatea și dezvoltarea benedictinelor la Timișoara.

Episcopul se declara bucuros de prezența sorei Hildegadis Wulff în cadrul surorilor sociale timișorene, despre care amintea faptul că dezvoltă între credincioșii maghiari o muncă laudabilă și foarte asemănătoare cu ceea ce dorește și intenționează el să inițieze prin surorile benedictine. Mențiunea făcută în scrisoare, poate cea mai importantă pentru orientarea creștină-catolică a episcopului, era aceea că sistemul bazat pe un unic copil, extins din păcate tot mai mult la familiile germane din Banat, a adus o serie întreagă de neajunsuri spirituale și trupești. Acest neajuns nu poate fi curmat decât printr-o activitate susținută religios-morală pe seama femeilor bănățene.

Se pare însă că surorile benedictine ce urmau să sosească la Timișoara în urma sorei Hildegadis Wulff, nu au ajuns atât de repede pe cât ar fi dorit episcopul și capitlul său. Într-o epistolă deosebit de amănunțită din 7 noiembrie 1928, episcopul Augustin Pacha îi prezenta sorei priorise Foehrenbach situația germanilor catolici din Banat, context în care el dorește sosirea și implicarea cât mai curândă a surorilor benedictine în activitățile cu femeile și tinerele diecezei. Textul este unul deosebit de important și de bogat, deoarece, poate în nici un alt loc până acum, nu am întâlnit mai clar specificată situația existentă și intențiile de viitor. Sunt amintite prelegerile ținute cu un deosebit succes de sora Hildegadis Wulff, dar sunt menționate direct și pericolele la care sunt expuși cei 350.000 de catolici germani (80% din totalul credincioșilor catolici diecezani). Contrar poate unor așteptări, acestea nu erau de ordin național, ci mai degrabă social-creștin. Episcopul deplângea sistemul unicului copil, despre care afirma că „decimează” episcopia, ducând chiar și la scăderea numărului

membrilor clerului, la egoism în relațiile inter-umane, la lipsa accentuată a spiritului creștin-catolic în familii și în educația copiilor. Pentru a stăvili aceste fenomene negative, dealtfel de inspirație apuseană, adoptate cu larghețe de germanii bănățeni, chiar mai ușor decât alte idei și tendințe pozitive și valoroase, conducerea diecezei dorea să intervină prin munca surorilor benedictine. Poporul șvăbesc bănățean, trezit la sentimentul și la identitatea națională năzuia să fie condus de cler și persoane consacrate congenere, care să le cunoască limba și care să ajute la recuperarea rămănerilor în urmă, spirituale și culturale, pe care le-a înregistrat în ultimele decenii. Tot în acest context, ierarhul lauda demersul surorilor sociale, de limbă maternă maghiară, care, în ciuda celor mai bune intenții, nu cunosc însă îndeajuns limba germană ca să poată conlucra cu germanii în plan pastoral, caritativ și pedagogic. El evidențiază chiar faptul că, într-o bună măsură, tocmai datorită surorilor sociale s-a ajuns la legătura cu sora Hildegardis Wulff⁵.

Analizând cele redade, putem afla că episcopul aprecia în mod pozitiv activitatea și direcția social-creștină a bărbaților activi în „Deutsch-Schwäbische Volksgemeinschaft” (Comunitatea Populară Șvăbească-Germană), cea a surorilor sociale în cadrul catolicilor maghiari, accentuând faptul că deja existentele asociații feminine germane (în speță „Deutscher Frauenverein”) și cele pentru fete, necesită o cărmuire orientată în spirit catolic (dealtfel, confesiunea covârșitoarei majorități a germanilor bănățeni) și caritativ.

Sprrijinul acordat de Capitlul Catedral strădaniilor episcopului reiese din scrisoarea prelatului dr. Franz Blaskovits, prepozitul capitular, din data de 8 noiembrie 1928, adresată conducerii organizației catolice germane din Freiburg, „Reichs-Verband für die Katholischen Auslandsdeutschen” (Asociația Națională pentru Catolicii Germani din Străinătate). Deși puțin mai scurt decât cel al episcopului din ziua anterioară, cuprinsul ei este foarte asemănător. Blaskovits

---

⁵ *Surorile Sociale* au trimis la Freiburg două membre ale congregației lor, Sr. Adele (Margareta) Csatóry și Sr. Olga Hadzi, la Școala Socială pentru Femei din Freiburg unde, între 1921 și 1927, a activat ca și cadru didactic Sr. Hildegardis Wulff (ADT, Fond: Ordine Călugărești, Subfond: „Benediktinerinnen von St. Lioba”, „Daten im Lebenslauf der Priorin Dr. Hildegardis Wulff OSB.”, text dactilografiat, redactat la 12 noiembrie 1961, la Freiburg-Günterstal, de către canonicul Josef Nischbach și Sr. Helmutridis Fendeich, p. 1. Manuscrisul conține atât date din viața Sr. Hildegardis Wulff (conform titlului), dar și o prezentare succintă a activității inițiate de aceasta și de prioratul benedictin din Timișoara, între 1927-1949/1950).

își exprima, printre altele, într-un mod mai articulat, nemulțumirea în legătură cu faptul că asociația germană de femei („Deutscher Frauenverein”) este condusă de o protestantă, doamna dr. Eschker care, deși este o persoană întrutotul demnă de toată lauda și admirația, prin însăși constituția ei sufletească și pedagogică, nu poate imprima spiritul creștin-catolic și caritativ organizației diriguite de ea. În acest context, surorile benedictine și sora Hildegardis Wulf ar putea să contribuie mult la edificarea acestui mod de gândire și simțire, ba chiar în plus față de atât. Prelatul solicita în acest context sprijinul direct și organizației amintite, pentru a depune eforturi pe lângă surorile benedictine ca ele să fie mai bine motivate să își înceapă activitatea în Banat.

Răspunsul la scrisoarea prepozitului capitular Blaskovits, survenit din Germania pe 27 noiembrie 1928, a conținut date la care nu s-au așteptat clericii bănățeni. Dr. Ludwig Schade, consilierul de studii și președinte al organizației, a indicat prelatului Blaskovits și episcopului Pacha întreg parcursul protocolar pentru ca stabilirea benedictinelor la Timișoara să fie încununat de succes. Astfel, ierarhul local trebuia să solicite arhiepiscopului de Freiburg aprobarea plecării spre Timișoara a unor benedictine în scopurile deja amintite, iar concomitent cu trimiterea mesajului în Germania, unii clerici din organizația pentru germanii din străinătate, să sprijine cât mai energic, prin demersurile lor, reușita acestei încercări. Episcopul Pacha nu a așteptat prea mult, solicitând, la 5 decembrie 1928, din partea arhiepiscopiei de Freiburg îngăduința, respectiv, venirea în Banat a Surorilor Benedictine de Sf. Lioba. În pofida eforturilor depuse de sprijinitorii acestui plan, prin vicarul ei general, arhiepiscopia în cauză a refuzat cererea episcopului Pacha, dar a admis o soluție temporară de compromis: faptul ca sora Hildegardis Wulff să activeze pentru început pe o durată de trei luni, la Timișoara, urmând a locui la surorile sociale⁶.

După acest verdict final, corespondența între Timișoara și Freiburg se axează asupra detaliilor practice vizând sosirea soriei Hildegardis, locuința asigurată la Timișoara, plata deplasărilor, a asigurărilor în caz de boală, a aprobărilor ce trebuiau solicitate și obținute de la administrațiile județene în vederea susținerii prelegerilor și cursurilor în fața asociațiilor de femei sau fete, și uneori chiar de bărbați, din satele bănățene din Caraș, Severin și Timiș-Torontal, dar și Arad. După venirea ei la Timișoara, la 15 aprilie 1929, sora Hildegardis

---

⁶ ADT, Fond Ordine Călugărești, Subfond „Benediktinerinnen von St. Lioba”, Dosar „Korrespondenz zur Gründung der Temeswarer Niederlassung 1927-1929”, nenumărat.

Wulff a elaborat chiar și un plan de călătorie și de conferințe, din care, spre exemplificare, le amintim doar pe cele din perioadele 8-13 mai, ilustrat prin localitățile: Cărpiniș, Jimbolia, Grabaț, Bulgăruș și Lovrin. Între 18-22 mai, itinerariile sorei Hildegardis au continuat la Lovrin, Teremia Mare, Sânnicolaul Mare, Biled și Sânpetrul German⁷.

Banatul – un bogat teritoriu de activitate

Anul 1929 înseamnă așadar apariția sorei Hildegardis, începutul activității ei în Banat, călătoriile, prelegerile la Timișoara și la sate, exercițiile spirituale și cursurile pentru conducătoarele organizațiilor de femei și fete, dar și încercarea de a face apel la ajutorul călugărilor benedictini de la Beuron, Neuburg sau Ravensburg. Tot acum se pot consemna nenumărate cereri așternute către arhiepiscopia de Freiburg în vederea prelungirii șederii sorei Hildegardis la Timișoara, momentul reînnoirii voturilor călugărești, al primei cereri de naturalizare în România, ca cetățean român. Prima tânără care se adresează sorei Hildegardis cu dorința de a deveni soră este Barbara Zimmermann din Freidorf. Ea este trimisă însă, pentru început, la studii în Germania, urmând a reveni la Timișoara, pentru a-și împlini acest deziderat.

Primele colaborări directe organizatorice, dar și spirituale și pedagogice cu prelatul Franz Blaskovits și Josef Nischbach, directorul Banației, sunt realizate tot în 1929. Adiament acestor activități realizate într-un mod organizat, are loc și prima „Zi a fetelor” la Lenauheim, în colaborare cu tânăra coordonatoare Elvira Hicke.

În ceea ce privește viața organizațiilor de femei și fete catolice germane, anul 1930 este punctat de permanente călătorii și prelegeri organizate în sate de către sora Hildegardis, de activitatea de organizare și structurare a acestor asociații, nu însă fără antagonisme între ideile și viziunile călugăriței germane și cele ale doamnei Grete Eschker. Cu toate acestea s-a ajuns la prima fondare oficial recunoscută și din partea statului, cu statute aprobate oficial, a unei asociații de femei și a unui cerc de fete, la Tomnatec (germ. Triebswetter, jud. Timiș). Aici începe colaborarea dintre sora Hildegardis și Leni Kammer, viitoarea Sr. Maria Ancilla din Dudeștii Noi. Este organizată și o serbare a fetelor, la Lovrin.

---

⁷ ADT, Fond Ordine Călugărești, Subfond „Benediktinerinnen von St. Lioba”, Dosar „Tätigkeit und Korrespondenz 1929”, nenumărat.

În sfârșit, sorei Hildegardis i se alătură în anul 1931 două surori din Germania: Sr. Veronika Hammer și Sr. Ruperta, cărora li se alătură definitiv și Leni Kammer, în curând devenită Sr. Maria Ancilla. Acum surorile, care formau deja o comunitate, se mută în casa proprietate a canonicilor din Capitlul Catedral, de pe strada Corbului. Această locuință nu le va oferi însă găzduire pentru multă vreme, ele reușind, cu ajutorul episcopiei, achiziționarea imobilului din Strada Coroana de Oțel nr. 28, din cartierul Elisabetin, spațiu care le va deveni mănăstire, priorat și, nu în ultimul rând, centru până la finele lui 1948. În munca spre folosul femeilor și fetelor catolice din Banat, se observă o rapidă răspândire a asociațiilor femeilor catolice germane și a cercurilor de fete, organisme care vor atinge numărul maxim între anii 1936-1938: 138, având parte de 15.000 membre. Tot în 1931 este organizată serbarea fetelor de la Maria Radna⁸.

Dezvoltarea activităților pedagogic-culturale, mai ales într-o formă școlastică (Mädchen-Volkshochschule / Școala Superioară Populară de Fete) are loc începând cu anul 1932, când este adăugat un etaj locuinței din str. Coroana de Oțel. Cu toate că timp de patru luni a zăcut bolnavă de scarlatină, sora-priorisă Hildegardis începe lecțiile la „Universitatea Populară” împreună cu doamna Teglașiu⁹, cu directorul Banației, Josef Nischbach, surorile Dominika și Theodora (ulterior sosite) și o învățătoare (neidentificată nominal). Prelegerile aveau loc între 1 noiembrie și sărbătoarea Paștelui. Examenele publice se desfășurau în mod festiv, într-o clădire tip sală din strada C. Porumbescu (vechea Tiroler-Gasse). Serbarea fetelor este organizată în anul 1932, la Timișoara, cu programe susținute în Piața Unirii, la Dom, și în cartierul Fabric.

Anii 1933-1935 înseamnă continuarea și dezvoltarea acțiunilor începute: sosesc noi surori din Germania, prioratului benedictin timișorean i se alătură candidate din Banat, care sunt trimise pentru început la studii în Germania. Se cumpără un teren și se construiește spitalul Sf. Anna, fapt care contribuie la dezvoltarea muncii benedictinelor timișorene și înspre latura sa caritativ-medicală. Acesta se va inaugura în 1936, devenind în timp renumită pentru secția de obstetrică și ginecologie, dar și pentru maternitatea sa. Un detaliu semnificativ era acela că, așezământul fiind unul catolic nu permitea în cadrul

⁸ ADT, Fond Ordine Călugărești, Subfond „Benediktinerinnen von St. Lioba”, „Daten im Lebenslauf der Priorin Dr. Hildegardis Wulff OSB.”, manuscris, p. 2.

⁹ Soția preotului greco-catolic timișorean Ladislau Teglașiu, paroh român unit pentru cartierele Josefîn-Elisabetin din Timișoara (vezi Sergiu Soica, *Greco-Catolicism în Timișoara, ieri și azi*, în *Descoperiți Banatul: Timișoara*, Timișoara, 2009, p. 98-99).

său realizarea avorturilor. Prima naștere înregistrată a fost a unui băiat, Gottfried Dotzler, devenit peste ani preot, la Viena, la 29 iunie 1961.

Pe de altă parte, tot în anii 1933-1935, legăturile cu alte ordine, chiar din afara Banatului, se sporesc prin contactele cu surorile din „Institutum Beatae Mariae Virginis”¹⁰ din București și cu asociația femeilor catolice din capitala țării, unde sora Hildegardis organizează noi prelegeri. În contextul nou creat, aceasta editează o „foaie pentru femei”, intitulată „Frau-Glaube-Volk” (Femeie-Credință-Popor), care va fi tipărită curând împreună cu periodicul asociației tinerilor catolici germani „Der Ruf” (Chemarea, intitulată anterior „Jugendfreund”-Prietenul tinerilor). Acestora li se adaugă în 1936 publicația „Teppich” (Covorul). Prima tabără de vară pentru fete este organizată în 1936, la Muntele Mic (lângă Caransebeș), iar serbarea fetelor este organizată la Bulgăruș (jud. Timiș), în prezența canonicului dr. Jauch din Freiburg. La Timișoara sunt organizate noi prelegeri pe teme spirituale și pedagogice cu participarea călugărului benedictin Ildefons Betschart¹¹.

„Norbertinum”-ul din Sibiu și provocările național-socialiștilor în Banat

Anii 1937-1938 consemnează dezvoltarea continuă a activității benedictinelor bănățene. Sr. Hildegardis dorea în 1937 deschiderea, cu ajutorul bărbaților din comunitatea catolică germană din Sibiu, a unei „Universități Populare” pentru băieți, numită „Norbertinum”. Existența acestei instituții școlare superioare era necesară în contextul în care surorile ursuline se ocupau, cu rezultate notabile, de educația în spirit catolic a fetelor, iar în oraș nu exista alt liceu de băieți, decât „Bruckenthal”, recunoscut pentru educația sa realizată în spirit protestant. „Norbertinum”-ul era practic un internat de băieți, unde puteau locui și învăța, în afara orelor de studiu pe care le urmau în mod oficial la diversele școli din oraș, băieții și tinerii catolici germani, care aveau astfel posibilitatea unei educații catolice în exteriorul școlilor protestante săsești locale.

¹⁰ Institutum Beatae Mariae Virginis (în continuare IBMV), congregație feminină de spiritualitate ignațiană (iezuită) întemeiată în secolul al XVII-lea, în Flandra, de călugărița de origine engleză Mary Ward. La București, „Domnișoarele Engleze” sunt prezente începând din 1852, casa lor centrală pentru întreaga Românie fiind situată multă vreme pe strada Pitar Moș. Actualmente congregația poartă numele de Congregatio Jesu [CJ].

¹¹ ADT, Fond Ordine Călugărești, Subfond „Benediktinerinnen von St. Lioba”, „Daten im Lebenslauf der Priorin Dr. Hildegardis Wulff OSB.”, p. 3-4.

Institutul dispunea de un internat cu capacitatea de 35 locuri pentru băieți (mărite ulterior la 80) într-o casă special amenajată și dotată, extinsă și situată ulterior la marginea orașului, în apropierea pădurii. Aici a fost trimisă de la Timișoara sr. Heltrudis, o benedictină de origine germană, pentru a se ocupa de organizarea și funcționarea internatului, care s-a bucurat și de prezența unor preoți deosebiți, veniți din Germania pentru pastorația catolicilor din diaspora, precum dr. Karl Biba sau Walter Kampe (1909-1998), viitorul episcop-auxiliar de Limburg. Existența acestui institut a reușit să salveze, la un moment dat – se pare – însuși viața episcopului Márton Áron care, în 1938, datorită unui conflict interetnic local, urmărit fiind și dorindu-se implicarea sa, s-a retras la adăpostul internatului german, unde nimeni din cele două tabere nu ar fi bănuțit că se află. Datorită acestui fapt, sprijinul episcopului transilvănean pentru benedictinele germane din Sibiu a fost ulterior unul oficial și constant. „Norbertinum”-ul a trebuit să-și închidă porțile în 1948, odată cu toate școlile și în urma ordinului privind desființarea școlilor de comuniști¹².

Revenind în Banat, observăm cum deja în primele luni ale anului 1938, prezența germană de orientare național-socialistă declarată, la Timișoara (pe atunci încă doar cetățeni germani), a încercat implicarea surorilor, în speță a sorei Hildegardis Wulff în controversele privind părerile exprimate de unii cetățeni germani locali referitor la anexiunea Austriei de către Reich. Conform zvonurilor lansate, sr. Hildegardis s-ar fi exprimat împotriva acestui act, pe care l-ar fi dezavuat, fapt care, relaționat cu originea ei germană (din 1930, era cetățean român), a dus la convocarea ei, la 16 martie 1938, la consulul german dr. Kuhna. Din relatarea scrisă a priorisei, datată 17 martie, reiese că urma să se prezinte la acesta, dar și faptul că o soră medicală, laică, cunoscută drept „sr. Hermine”, ar fi fost într-adevăr implicată într-o discuție avută întâmplător cu Dr. Kaspar Muth și Dr. Riess în incinta farmaciei mizericordienilor. Din păcate, documentele nu ne oferă detalii privind modul în care s-a desfășurat sau s-a încheiat acest „episod”, însă dintr-o succintă prezentare a vieții Sr. Hildegardis Wulff, redactată la 12 noiembrie 1961 (16 pagini dactilografiate), de către Sr. Helmtrudis, reiese că, în 1938, apar primele probleme cu „NSDAP-ul bănățean”, cele dintâi contradicții între „Grupul Etnic” și priorisă, dar și între Nikolaus

---

¹² Hildegardis Wulff, *Canadischer Brief*, manuscris, p. 107-110, 157 și în Nikolaus Engelmann et alii, *Schwester Hildegardis. Weg, Werk und Vermächtnis. Vom Wirken einer deutschen Ordensfrau im Banat*, herausgegeben von der Landsmannschaft der Banater Schwaben, Landesverband Bayern, 1996, Walchner Druck GmbH, Wangen, p. 73-76.

Hans Hockl, de la organizația „Deutsche Volksgemeinschaft”, precum și debutul „convocărilor pentru discuții” la ambasada germană din București, survenite din partea lui Fritz Fabritius.

Cu toate acestea noi surori, noi postulante și novice sosesc în 1938-1939, activitățile cu tinerele și femeile germane, catolice, continuă. În toamna lui 1939, odată cu declanșarea războiului apar alte probleme. Se închid granițele, se întrerup practic legăturile cu casa-mamă din Freiburg in Breisgau – Günterstal, iar surorile care se aflau în vizită în Germania au trebuit să se întoarcă de urgență la Timișoara prin Italia și Jugoslavia. Între anii 1940-1943, pe lângă proiectele deja consacrate, se remarcă o tot mai mare pondere a muncii caritative și medicale. Spitalul Sf. Anna, extins în 1943, este mai mereu aglomerat, aici se înregistrează 5-600 de nașteri anual, precum și tratamente și operații. Unele fiind plătite, din banii rezultați puteau fi îngrijiți gratuit bolnavii de condiție socială modestă. Este inaugurat și un mic azil de bătrâni. Două surori, Sr. Adelheid și Sr. Irene, pleacă la clinica universitară din Sibiu pentru a obține diploma de studii, recunoscută de stat.

Anii grei ai războiului și „zorii” epocii comuniste. Deportați, refugiați și orfani

Datorită interdicției cu care Biserica se „alege” de pe urma politicii duse de Grupul Etnic German din România în ceea ce privește educația catolică și munca socială, asociațiile de femei catolice și cercurile de fete urmau să fie desființate la finele anului 1940 și începutul celui următor. În aceste condiții, apare, sub conducerea benedictinelor, din rămășițele asociațiilor feminine anterioare, „Opera Sf. Veronica” (*Veronikawerk*), tocmai pentru grija spirituală față de femei și fete. Surorile reușesc să își continue în condiții bune activitatea și la Sibiu, în internatul „Norbertinum”, dar conlucrează și cu canonicul Josef Nischbach în cadrul „Asociației Sfântului Bonifaciu”¹³, organism al germanilor din Banat care se îngrijea de educația religioasă și culturală a acestora din satele cu populație mixtă, unde șvabii bănățeni reprezentau mai puțin de jumătate din întreaga așezare¹⁴.

¹³ Claudiu Călin, Asociația Sfântului Bonifaciu pentru Dieceza de Timișoara. O asociație religio-culturală timișoreană pentru întregul Banat, în *Descoperiți Banatul: Timișoara, Timișoara, 2009*, p. 52-68.

¹⁴ Nikolaus Engelmann et alii, op.cit., p. 77-89, dar și în ADT, în manuscrisul „Daten im Lebenslauf der Priorin Dr. Hildegardis Wulff OSB.”, p. 5.

Zorii anilor grei ce vor urma se ivesc deja din 1943. Surorile sunt active în anii 1943 și 1944 în ajutorarea refugiaților din Basarabia și din Transnistria, indiferent de originea lor etnică. În 1944 au loc bombardamentele aliate asupra Timișoarei, pentru ca, după 23 august, să se desfășoare lupte aprige cu trupele germane în retragere. La mijlocul lui septembrie 1944, Armata Roșie își face intrarea în oraș, lucru care face ca surorile „germane” să se afle mereu sub șicanele nou-veniților, dar și ale autorităților. Călugărițele care nu dețineau cetățenia română au fost concentrate, deja de la începutul lunii, în lagărele de la Târgu Jiu și Turnu Măgurele, de unde vor reveni abia la 17 decembrie 1945. Ele au putut fi vizitate de benedictinele din Timișoara și li s-au putut trimite pachete abia începând cu august 1945.

Deportarea etnicilor germani în URSS a făcut ca surorile benedictine ale sfintei Lioba din Timișoara să își lărgescă aria de activitate și să ofere multă alinare în multe dintre probleme ivite în urma acestui exod uman. Este fondată astfel așa-numita „Opera de Ajutorare a Copiilor” (*Kinderhilfswerk*), care oferea sprijin odraslelor rămase singure acasă ori doar cu bunicii, fără speranțe în urma deportării părinților și membrilor familiilor lor în Rusia Sovietică. Pentru aceasta s-au efectuat lucrări de extindere la spitalul Sf. Anna, astfel că, în încăperile nou-create, au putut fi adăpostiți circa 80 de copii. Este impresionant faptul că aceste lucrări au fost efectuate în vara lui 1946 de către muncitori de diverse confesiuni și naționalități, fără ca aceștia să ceară vreo plată. De asemenea și la Aradul Nou s-a deschis un „punct de ajutor” pentru copii.

Tot legat de deportarea germanilor în URSS, surorile benedictine au organizat, având uneori și sprijinul surorilor de Notre Dame, așa-numita „Opera de Ajutorare a celor ce se întorc acasă” (*Heimkehrerhilfswerk*). În acest scop, în cursul anilor 1945-1947, Sr. Patrizia Zimmermann se deplasează în mai multe localități, organizând deja din 1945, cu ajutorul unor preoți din localitățile sau zonele respective, așa-zise „puncte de ajutor” în Maramureș (împreună cu preotul local Josef Sundhausen), la Oradea, la București, cu ajutorul părintelui Josef Schubert¹⁵ și cu capelanii Pojar și Baltheiser. În 1946 s-au creat „puncte de ajutor” la Focșani, prin capelanul Stefan Fischer, la Iași, prin același Fischer,

---

¹⁵ *Josef Schubert*, viitor episcop în clandestinitate, născut la București, la 24 iunie 1890. A fost consacrat ca episcop, în secret, la 30 iunie 1950, fiind numit Administrator Apostolic de București. A fost judecat și condamnat în același proces cu episcopul Pacha, la 10-17 septembrie 1951 (în acest sens vezi și ACNSAS, Fond Penal, Dosar P.000310, în special volumele: 1-4, 13). A reușit să plece din țară în 1969, ajungând la Roma, a fost primit de

unde Sr. Hildegardis și învățătorul Johann Weber, au reușit să ajungă cu un vagon de alimente. În Maramureș, sora Patrizia Zimmermann și capelanul Michael Sauer fac naveta între orașul de frontieră Sighetul Marmației și Oradea, pentru a veni în ajutorul celor care se întorceau de la munca forțată din URSS¹⁶.

Tot în 1946, prin dispariția unei vechi colaboratoare, dr. Elisabeta Radu, benedictinele moștenesc o casă la Timișoara, pe str. Gheorghe Doja, unde donatoarea testamentară dorea, susținută de surori, întemeierea unei case de copii.

Între 1947-1948, pe fondul politic extrem de dușmănos la adresa germanilor din Banatul Sârbesc și Bacica (Bačka, Serbia), foarte mulți dintre acești congeneri reușesc, nu fără mari greutate, să se refugieze în România. Și de această dată benedictinele s-au implicat direct, reușind pe diverse căi, salvarea vieții multora și chiar adăpostirea fetelor și femeilor în așezămintele lor caritative. Devalorizarea din 1947 le va aduce mari greutate, în speță operelor de caritate întreprinse pe seama copiilor, a celor care se întorceau din URSS, a refugiaților din Jugoslavia. Cu toate acestea, până la desființarea ordinului de către comuniști, la 1 august 1949 și predarea casei și a tuturor așezămintelor la 20 august 1949, surorile au reușit să își susțină și să facă să fie funcționale toate operele de caritate întreprinse.

Desființarea abuzivă, naționalizarea și temnițele comuniste

La 20 august 1949, benedictinele de Sf. Lioba din Timișoara au fost nevoite de comisia de naționalizare să își părăsească definitiv prioratul din cartierul Elisabetin, unde și-au desfășurat binecuvântata activitate timp de aproape două decenii¹⁷. Surorile din Germania, care mai aveau încă cetățenie germană, au reușit să se refugieze în țara de origine între 18 și 20 august. O parte dintre cele localnice s-au întors la familiile lor din satele bănățene, iar altele s-au angajat în diverse servicii locale. Sora Hildegardis devine organistă

Papa Paul al VI-lea, căruia i-a prezentat situația Bisericii Catolice din România (Dr. Hieronymus Menges, *Bischof Josef Schubert*, Salesianer-Buchdruckerei, Ensding/Oberpfalz, 1971, p. 32, 47-49 și în *Procesul unui grup de spioni, trădători și complotiști în slujba Vaticanului și a centrului de spionaj italian*, București, 10-17 septembrie 1951, 1952, p. 9)

¹⁶ Hans Diplich, *Schwester Patrizia Zimmermann*, Timișoara, 1999, p. 26-34

¹⁷ ADT, Fond Ordine Călugărești, Subfond „Benediktinerinnen von St. Lioba”, Dosar „Inventar 1949”, nenumărat.

și cantor la biserica parohială din Timișoara V. Mehala, făcând meditații la diverse materii și mutându-se în chirie, cu sr. Veronika Hammer. Astfel își duc activitatea, reușind să reunească, prin întâlniri periodice și în locuri uneori semi-secrete, mai toate surorile benedictine rămase în țară. În vara lui 1950 îi este înmănată, din partea Nunțiatunii Apostolice, prin intermediul sorei sociale Hildegard Reisner, în condiții de maximă discreție și pericol, scrisoarea circulară destinată episcopului Augustin Pacha, pastorală pe care acesta, în calitatea sa de ultim episcop catolic diecezan în libertate, trebuia s-o citească de la amvonul Domului din Timișoara. În urma acestui gest episcopul este arestat, la 17 iulie 1950, fiind urmat, la 18 august, de către sora Hildegardis Wulff, citată la rândul ei în procesul înscenat bătrânului ierarh Augustin Pacha¹⁸.

Procesul și condamnarea sorei Hildegardis Wulff au avut loc în februarie 1952, ea fiind condamnată concomitent cu Sr. Patrizia Zimmermann (arestată 10 februarie 1951), la 19 februarie, prin sentința 173/1952 a Tribunalului Militar București, secția I. Acuzațiile erau cele întâlnite și în procesul episcopului Pacha din septembrie 1951: înaltă trădare, spionaj în favoarea Vaticanului și a puterilor occidentale (Statele Unite ale Americii și Italia), propagandă nazistă și colaborarea cu naziștii¹⁹, activități subversive împotriva Republicii Populare Române. Verdictul a fost dur: 25 de ani închisoare și muncă forțată pentru sr. Hildegardis și 23 de ani închisoare și muncă forțată pentru Sr. Patrizia. Închisorile și temnițele Securității prin care a trecut priorisa benedictină timișoreană au fost cele din: Timișoara, București, Jilava, Mislea, Miercurea Ciuc, Brașov și București-Văcărești²⁰.

Un fel de epilog...

La 31 mai 1959, în urma unor pregătiri „temeinice” în cadrul cărora sora Hildegardis a fost ajutată în mod organizat și premeditat să se reabiliteze fizic și medical, autoritățile comuniste au repatriat-o în Berlinul de Vest, împreună

¹⁸ *Procesul unui grup de spioni*, p. 87-89.

¹⁹ Fapt înfirmat de altfel în jului lui 1941-1942 când Siguranța Statului informa că: „În 1941 o anume Wulff Hildegardis, f.d., călugăriță catolică, semnalată că influențează femeile din Grupul Etnic German în folosul bisericii”, în ACNSAS, Fond Penal, Dosar P.00671, vol. 2.

²⁰ ADT, în manuscrisul „Daten im Lebenslauf der Priorin Dr. Hildegardis Wulff OSB.”, p. 9; ACNSAS, Fond Penal, Dosar P.00671, vol. 1, filele 1-170 și vol. 2, filele 1-252.

cu Sr. Patrizia Zimmermann, canonicul Josef Nischbach și fostul deputat al comunității germane din Banat, dr. Franz Kräuter²¹. La 1 iunie a fost schimbată, alături de ceilalți amintiți mai sus, de către autoritățile române și est-germane, pe de o parte, și autoritățile vest-germane, pe de altă parte, în apropierea Porții Brandenburg, contra a doi spioni români prinși în Germania de Vest. Procedura a fost urmarea unor ani dificili de negocieri între Vatican, R.F.G., Elveția, casa-mamă a benedictinelor din Freiburg-Günterstal, și autoritățile comuniste din România. După o scurtă perioadă de 5 zile în lagărul pentru emigranți de la Friedland, Saxonia Inferioară, cei patru s-au putut îndrepta spre Freiburg-Günterstal, unde au fost primiți cu deosebită bucurie și fast în casa mamă a benedictinelor sfintei Lioba. Sora Hildegardis Wulff și-a reînceput activitatea în anul 1960, prin diverse cursuri și prelegeri. Deja la mijlocul lunii aprilie s-a deplasat în Canada, la germanii emigrați, cu precădere din Banatul Sârbesc, România sau alte părți ale Europei de Est. După un an întreg de vizite și activități se întoarce în Germania, unde află că suferă de cancer. La 20 octombrie 1961, la orele 16.00, încetează din viață, la mai bine de o lună după decesul fondatoarei ordinului, Sr. Maria Benedikta Föhrenbach. Este înmormântată la 25 octombrie, în cimitirul surorilor din Freiburg-Günterstal, funeraliile fiind celebrate de Walter Kampe, episcop-auxiliar de Limburg, veche cunoștință a benedictinelor timișorene de la „Norbertinum”-ul sibian²².

---

²¹ Se pare că Securitatea a dorit să acopere „urmele” acestui schimb, deoarece în ACNSAS, Fond Penal, Dosar P.00671, vol. 2, nu este reflectată deloc operațiunea. Ba mai mult, Direcția Generală a Securității Statului București aducea la 7 ianuarie 1960 la cunoștința MAI, Direcția Regională Timișoara, faptul că „numita Wulf[f] Elisabeta a fost eliberată la 31.05.1959 și pusă în libertate din penitenciarul Mislea prin decretul 239/9 iulie 1959” (sic!) al Prezidiului Marii Adunări Naționale, fiindu-i stabilit domiciliul obligatoriu în Timișoara, Str. Ion Vasiiu 3, urmând a fi „luată în evidență ca obiectiv sau problemă” (filele 33-35 ale vol. 1.). Într-o notă marginală scrisă cu un creion de culoare roșie pe documentele amintite, un locotenent major de Securitate dispunea la 14 iulie 1959 următoarele: „Tov. Maior Novac a luat legătura telefonică cu Direcția 8 și a dispus ca lucrarea să se claseze – cazul fiind rezolvat”. Urmează semnătura indescifrabilă.

²² Hans Diplich, *op. cit.*, 40-41, 62-65.

Anexă:

Registru Personal al Ordului Sft. Benedictus dela Sft. Lioba, Timișoara III.²³,

1. Wulff Hildegardis²⁴ / Liselotte / născută la Mannheim, Germania, la 08.09.1896, părinții Richard Wulff și Elisabeth, născută Gottschalk, cetățean român, intrată în ordin în 1920, prezentă în România din 1927, studii: bacalaureat, universitate, doctorat în filozofie, înveșmântare 14.04.1925, voturi călugărești 21.03.1927, profesiunea solemnă 21.03.1933, activitate: superioara congregației [+ 20. Oct. 1961 Freiburg in Breisgau].
2. Hammer Veronika / Alice / născută la Breslau, Germania, la 22 martie 1894, părinții Stanislaus Hammer și Helene, născută Leonhart, cetățean român, intrată în ordin în 1926, prezentă în România din 1931, studii: școala primară, liceul, îngrijirea nou-născuților, îngrijirea bolnavilor, înveșmântare 28.08.1928, voturi călugărești 6.01.1931, profesiunea 28.09.1936, activitate: 1931 - îngrijirea bolnavilor, 1936 - îngrijirea bolnavilor în spitalul Sf. Anna.
3. Greska Aloysia /Maria/ născută la Freising, la 1 mai 1902, părinții Laurentius și Susanne, cetățenia germană, intrarea în Ordin 1926, prezentă în Banat din 1934, studii: școala primară de opt clase, îngrijirea nou-născuților, înveșmântarea, 21.03.1928, voturi călugărești, 21.03.1930, profesiunea 21.03.1936, activitate: 1934-1937, munci casnice la St. Lioba, 1937-1944, activă în spitalul sf. Anna.
4. Kammer M. Ancilla / Magdalena / născută la Beșenova Nouă (azi Dudeștii Noi, jud. Timiș), la 10 iunie 1912, părinții: Peter Kammer și Elisabeth, născută Ebner, cetățenia română, intrată în ordin 1931, studii: școala primară, îngrijirea bolnavilor, îngrijirea nou-născuților, înveșmântare, 30.04.1934, voturi călugărești, 01.05.1936, profesiunea, 1.05.1942, activitate: 1931, munci casnice, 1932, școala pentru îngrijirea bolnavilor, 1936, soră medicală în spitalul Sf. Anna.
5. Bechtold Johanna / Maria/ născută la St. Georgen, în Pădurea Neagră (Schwarzwald) la 17 martie 1900, părinții Peter și Margareta, cetățenia

²³ ADT, Fond Ordine Călugărești, Subfond „Benediktinerinnen von St. Lioba”, Tomus „Registru Personal al Ordului Sft. Benedictus dela Sft. Lioba, Timișoara III”, p. 1-32

²⁴ *Schematismus Cleri Dioecesis Timișoaraensis pro Anno Domini 1948*, Timișoara, 1948, p. 93.

- germană, intrarea în ordin 1927, studii: școala primară de opt case, înveșmântare, 27.09.1928, voturi călugărești, 28.09.1930, profesiunea, 28.09.1936, activitate: 1932-1944, soră-bucătăreasă în mănăstirea Sf. Lioba din Timișoara.
6. Paul Gerharda / Margareta / născută la Lovrin, la 10 martie 1912, părinții Johann Michael Paul și Eva Maria, născută Gassner, cetățenia română, intrată în ordin în 1933, studii: liceul, școala socială de fete, înveșmântare, 30 aprilie 1936, voturi călugărești, 18 mai 1938, profesiunea la 18 mai 1944, activitate: 1933-1934, munci casnice, 1934-1936, școlarizare, 1936-1937, munci casnice, 1937-1939, conducerea casei pentru săraci la Lovrin, 1939-1944, muncă de îngrijire, 1944-, sacristană în biserica parohială din Timișoara VI-Fratelia.
  7. Schmidt Anna Maria / Barbara / născută la Steierdorf, la 29 septembrie 1916, părinții Vinzenz Schmidt și Theresia, născută Svoboda, cetățenia română, intrată în ordin la 4 noiembrie 1933, studii: liceul, curs pentru îngrijitoare de bolnavi la Crucea Roșie, înveșmântarea, 30 aprilie 1936, voturile călugărești, 18 mai 1938, profesiunea, 18 mai 1944, activitate: 1933-1936, munci casnice, 2 aprilie 1936, spitalul Sf. Anna.
  8. Alt Theresia / Maria / născută la Deta, la 28 iulie 1910, părinții Simon Alt și Maria, născută Németh, cetățenia română, intrarea în ordin la 2 noiembrie 1933, studii: liceul, școala socială de fete, înveșmântare, 30 aprilie 1936, voturi călugărești, 18 mai 1938, profesiunea, 18 mai 1944, activitate: 2.11.1933-, grădinărit și munci casnice, 1.05.1937, portăreasă la spitalul Sf. Anna, 15.10.1942, activă în internatul „Norbertinum” din Sibiu, conducătoare de curs pentru munci casnice și grădinărit, 16 ianuarie 1947-, activă în parohia orașului Sibiu.
  9. Hügel M. Lioba / Katarina / născută la Lovrin, la 12 decembrie 1908, părinții Josef Hügel și Maria-Anna, născută Schaub, cetățenia română, decedată la 18 decembrie 1948. Intrată în ordin în 1934, studii: școala primară, înveșmântare, 30 aprilie 1936, voturi călugărești, 18 mai 1938, profesiunea, 18 mai 1944, activitate: munci casnice.
  10. Martin Magdalena / Maria / născută la 4.10.1898, părinții Karl și Ernestine, cetățenia germană, intrarea în ordin 1924, studii: școala primară, îngrijirea bolnavilor, înveșmântare, 21.03.1925, voturi, 21.03.1930, profesiunea, 21.03.1936, activitate: 1934-1936, croitoreasă, 27.05.1936-, spitalul Sf. Anna.

11. Zimmemann Patricia / Barbara / născută în Freidorf, la 13 decembrie 1914, mama Eva Zimmermann, cetățenia română, decedată la 19 mai 2007, la Ingolstadt, intrată în ordin în 1935, studii: liceu, examen de cateheți, înveșmântată la 31 octombrie 1939, voturi călugărești la 1 noiembrie 1941, profesiunea la 1 noiembrie 1947, activitate: 1935-1939, studii, 1939-1941, munci casnice, 1941-, asistență socială [+20.05.2007 Ingolstadt].
12. Henzl Gerburg / Maria / născută la Variaș la 15 octombrie 1919, părinții Franz Henzl și Maria, născută Prunkl, cetățenia română, intrată în ordin în 1936, studii: bacalaureat, înveșmântare, 31 octombrie 1941, voturi călugărești, 1 noiembrie 1943, profesiunea -, activitate: 1936-1941, studii, 1941-, predă în cadrul Școlii Superioare Populare.
13. Zugl Barbara / Olga / născută la Steierdorf, la 3 ianuarie 1914, părinții Johann și Francisca, cetățenia română, intrată în ordin la 8 iulie 1935, studii: școala primară, înveșmântare, 28 septembrie 1937, voturi -, ieșită din ordin 28 septembrie 1939, activitate 8 iulie 1935 – 28 septembrie 1939, munci casnice.
14. Mechtildis Peter / Rosa / născută la 7 martie 1892 la Radolfzell, părinții Anton și Gertrud, cetățenie germană, intrată în ordin în 1924, în România din 1938, studii: liceul, pregătire de asistentă medicală pentru bolnavi și pentru nou-născuți, înveșmântare, 21 martie 1925, voturi călugărești, 21 martie 1927, profesiunea, 21 martie 1933, activitate: 12 noiembrie 1938, casa pentru săraci din Lovrin, 4 decembrie 1939, soră medicală în spitalul Sf. Anna.
15. Lehmann Josefa / Theresia / născută la Timișoara la 10 martie 1904, părinții Michael și Anna Maria, născută Weber, cetățenie română, intrarea în ordin în 1937, studii: liceul, înveșmântare, 17 mai 1939, voturi călugărești, 18 mai 1941, profesiunea, 18 mai 1947, activitate 1937, munci casnice, 17 mai 1938, șefa spălătoriei în spitalul Sf. Anna.
16. Ebner Hedwig / Anna / născută la Giarmata, la 8 noiembrie 1912, părinții Johann și Barbara născută Schmidt, cetățenia română, intrată în ordin în 1937, studii: școala primară, înveșmântată la 18 mai 1939, voturi călugărești la 18 mai 1941, profesiunea la 18 mai 1947, activitate: 1937-1948, spălătoreasă la spitalul Sf. Anna.
17. Svoboda Elisabeth / Margaretha / născută la Cărani, la 2 august 1923, părinții Mathias și Margareta, născută Schlesinger, cetățenia

- română, intrată în ordin în 1937, studii: educatoare de grădiniță, înveșmântare, 31 octombrie 1942, voturi călugărești, 1 noiembrie 1944, profesiunea-, activitate: 1937-1944, studii, 1945, școala de artă.
18. Langlotz Theodora / Lucia / născută la Donau-Eschingen, la 30 mai 1898, părinții Konrad și Rosa Theresia, cetățenia germană, intrată în ordin 1932, în România din 1935, studii: liceul, școala socială pentru femei, înveșmântare, 27 septembrie 1933, voturi călugărești la 28 septembrie 1935, profesiunea la 28 septembrie 1941, activitate: 1935-1944, munca de secretariat a prioratului.
19. Fendrich Helmutrudis / Anna / născută la Singen, la 17 februarie 1912, părinții Ferdinand și Magdalena, cetățenia germană, intrată în ordin în 1932, în România din 1935, studii: școala de comerț, înveșmântată la 28 septembrie 1933, voturile călugărești la 28 septembrie 1935, profesiunea la 28 septembrie 1941, activitate: 1935-1944, superioara internatului „Norbertinum” din Sibiu.
20. Deisler Dominika / Maria / născută la Bruchsaal, la 14 decembrie 1907, părinții Georg și Helene, cetățenia germană, intrată în ordin în 1932, în România din 1935, învățătoare pentru școala de gospodărie, înveșmântată la 27 septembrie 1933, voturi călugărești la 28 septembrie 1935, profesiunea la 28 septembrie 1941, activitate: 1935-1944, predare la școala de iarnă a prioratului Sf. Lioba din Timișoara.
21. Svoboda Christina / Katharina / născută la 27 martie 1924, la Cărani, părinții Mathias și Margaretha, născută Schlesinger, cetățenia română, intrată în ordin 1938, studii: școala primară, înveșmântarea, 31 octombrie 1939, voturile călugărești, la 1 noiembrie 1941, profesiunea, 1 noiembrie 1947, activitate: 1938-1943, croitoreasă la Prioratul Sf. Lioba din Timișoara, 1943-1947, soră bucătăreasă la „Norbertinum” în Sibiu.
22. Musler Adelheid / Maria / născută la Beșenova Nouă, azi Dudeștii Noi, jud Timiș, la 14 iulie 1912, părinți Karl și Anna, născută Krambo, cetățenia română, intrată în ordin în 1939, studii: liceul, examen de moașă la Clinica Universitară din Sibiu, înveșmântată la 14 august 1940, voturi călugărești la 15 august 1942, profesiunea la 15 august 1948, Activitate: 1939-1942, munci casnice, 1942-1944, studii, 1944, soră medicală în spitalul Sf. Anna.

23. Laurusceac Irene / Eugenia / născută la Cernăuți, la 30 decembrie 1910, părinții Ștefan și Mathilde, cetățenia română, intrată în ordin 1939, Studii: liceul, examen de moașă la Clinica Universitară din Sibiu, înveșmântare, 31 octombrie 1941, voturi călugărești, 1 noiembrie 1943, profesiunea -, Activitatea: 1939-1942, munci casnice, 1942-1944, studii, 1944-, soră medicală în spitalul Sf. Anna din Timișoara.
24. Inandy Agathe / Gisella / născută la Caranebeș -, părinții -, cetățenia română, intrată în ordin în 1939, studii: examen de învățătoare, înveșmântare, 18 mai 1941, voturi călugărești, 18 mai 1943, ieșită din ordin la 18 mai 1948, activitate: 1939-1944, predare în școala de iarnă, 1944-, soră asistentă socială, organistă.
25. Feistl Gottharda / Maria / născută la Jimbolia, la 15 noiembrie 1911, părinți Georg și Klothilde, născută Hoffmann, cetățenia română, intrată în ordin în 1941, Studii: liceu, școala de cantori, înveșmântare, 31 octombrie 1941, voturi călugărești, 1 noiembrie 1943, profesiunea -, activitate: 1941-1943, studii și munci casnice, 1943-14 mai 1944, în internatul „Norbertinum” din Sibiu, 1944-, soră bucătăreasă.
26. Quint Waltrudis / Anna / născută la Jimbolia 30 ianuarie 1918, părinții Hans și Rosina, născută Baumstark, cetățenia română, intrată în ordin în 1942, studii: școala elementară, examen de catehet.
27. Friedrich Ida / Katarina / născută la Cărani, la 11 august 1926, părinți Nikolaus și Anna, născută Zimmer, cetățenia română, intrată în ordin în 1943, studii: școala elementară, înveșmântată la 9 februarie 1945, voturile călugărești la 10 februarie 1947, profesiunea-, activitate: 1943 soră la bucătărie.
28. Fellenz Odilia / Katharina / născută la Jimbolia, la 24 septembrie 1920, părinții Michael și Katharina, născută Wechselberger, cetățenia română, intrată în ordin 1940, studii: liceul, înveșmântare, 18 mai 1941, voturi călugărești, 18 mai 1943, profesiunea la 18 mai 1949, activitate: 1940 soră la bucătărie pentru spitalul Sf. Anna din Timișoara.
29. Gruescu-Gross Irmgard / Magdalena / născută la Timișoara, la 7 octombrie 1924, părinții Michael și Maria născută Helfer, cetățenia română, intrată în ordin în 1943, studii: liceul, înveșmântare, 9 februarie 1945, voturi călugărești, 10 februarie 1947, profesiunea-, activitate: 1943-, muncă în casă și grădină.

-
30. Haisis Notburg / Magdalena / născută la Semlac, la 31 decembrie 1922, părinții Johann și Eva, născută Zimmermann, cetățenia română, intrată în ordin în 1945, studii: școala elementară, înveșmântată la 31 iunie 1945, voturi călugărești-, profesiunea-, activitate: 1945-, spălătoria spitalului Sf Anna din Timișoara.
31. Niagu Lidia / Elisabeta / născută la Slatina Timiș, la 28 iulie 1929, părinții Francisc și Maria, născută Dragomir, cetățenia română, intrată în ordin în 1946, studii: școala elementară, înveșmântare, 31 octombrie 1947, voturi călugărești-, profesiune-, activitate: 1946-munca în grădină.
32. Muțiu Bernardetta / Anna / născută la Slatina Timiș, la 18 mai 1926, părinții Grigore și Apolonia, născută Drăgoi, cetățenia română, intrată în ordin în 1946, studii: școala elementară, înveșmântată la 31 octombrie 1947, voturi călugărești-, profesiunea-, activitate: 1946-munca în grădină și cea casnică.

DER ORDEN DER BENEDIKTINERINNEN VON „ST. LIOBA”
 UND IHRE TÄTIGKEIT IN TEMESWAR
 (1929-1948)

Zusammenfassung

Der Orden der Benediktinerinnen von St. Lioba, ein junger Zweig in der großen Familie des Benediktinerordens, wurde in Deutschland von Schw. Maria Benedikta Foehrenbach (1883-1961) und Schw. Dr. phil. Hildegardis (Liselotte) Wulff (1896-1961) in den Jahren 1920-1921 gegründet. Zum ersten Mal kam Schw. Hildegardis Wulff in der Zeitspanne 3.-7. Januar 1928 auf Einladung des Bistums und der „Gesellschaft für soziale Werke“ (die Sozialschwestern) nach Temeswar um öffentliche pädagogische Vorträge in der „Banatia“ zu halten. Ein großer Förderer dieses neuen Ordens im Banat waren Prälat Franz Blaskovits, sowie der Abgeordnete Dr. Franz Kräuter und nicht zuletzt Bischof Dr. Augustin Pacha.

Offiziell anwesend im Banat ab dem Jahre 1929, gründete Schw. Hildegardis die meisten Mädchen- und Frauenkränze unseres Bistums. Sie reiste viel in der ganzen Provinz und trug wesentlich zur Einführung moderner sozialer und pädagogischer christlicher Ideen in der Region bei. Sie gründete das Priorat der Benediktinerinnen zu „St. Lioba“ in der Coroana-de-Oțel-Straße im Temeswarer Bezirk Nr. III (Elisabethstadt), eine „Mädchen-Volkshochschule“, ein Entbindungsheim, das sogenannte „Annaheim“, einen Kindergarten, ein Altenheim. Als Resultate der Tätigkeit ihres Ordens und ihrer Mitschwestern sowie des Bistums Temeswar sind folgende Einrichtungen erwähnenswert: das „Veronika-Werk“, das „Norbertinum“-Internat in Hermannstadt und später, nach dem Zweiten Weltkrieg, das „Kinderhilfswerk“ und das „Heimkehrer-hilfswerk“ für die aus Jugoslawien geflüchteten Banater Schwaben oder für die Flüchtlinge aus Bessarabien und Transnistrien. Auch Zeitschriften für Jugend, für Frauen oder für Mädchen wurden von den Benediktinerinnen herausgegeben: „Frau-Glaube-Volk“ (mit dem Untertitel „Ein Frauenblatt“), „Der Ruf“ (vormals „Jugendfreund“ genannt – Zeitschrift des Vereins der Deutschen Katholischen Jugend), denen ab 1936 auch der „Teppich“ folgt. Ferienlager für Mädchen oder Mädchenfeste, Jugendtage oder Frauentage erfreuten sich der Anwesenheit verschiedener in der damaligen Zeit bekannten Äbte oder Domherren aus Deutschland, die Vorträge zu den verschiedenen damals aktuellen Themen präsentierten.

Brutal vom kommunistischen Staat 1949 aufgelöst, mussten die rund 30 Schwestern ihr Kloster und Zuhause über die Nacht verlassen. All das in 20 gesegneten Tätigkeitsjahren Aufgebaute und Geschaffene wurde verstaatlicht oder verstreut. Die Schwestern mussten zu ihren Familien zurückkehren, manche durften nach Deutschland reisen. Die Priorin, Schw. Hildegardis, erhielt die Gemeinschaft durch geheime Begegnungen weiter am Leben. Sie blieb in Temeswar und wohnte mit einer anderen Schwester in Miete, lebte vom Lohn einer Organistin in der Mehala und gab Privatstunden. Sie wurde am 18. August 1950 verhaftet und zusammen mit Schw. Patrizia Zimmermann wegen Landesverrat, Spionage für den Vatikan und für die Vereinigten Staaten und Nazi-Propaganda am 19. Februar 1952 vom Militärgericht Bukarest zu 25 Jahren Gefängnis und Zwangsarbeit verurteilt. Schw. Hildegardis wurde der Reihe nach in den Gefängnissen von Temeswar, Bukarest, Jilava, Mislea, Miercurea Ciuc, Kronstadt (Brașov) und Văcărești eingekerkert.

Am 31. Mai 1959 kam Schw. Hildegardis Wulff zusammen mit Schw. Patrizia Zimmermann, Domherr Josef Nischbach und dem ehemaligen Abgeordneten der Banater Schwaben im rumänischen Parlament, Dr. Franz Kräuter nach Deutschland. Am 1. Juni wurden sie gegen zwei rumänische Spione ausgetauscht. So kamen die vier ehemaligen politischen Gefangenen ins Mutterhaus der Benediktinerinnen von St. Lioba in Freiburg-Günterstal. Schw. Hildegardis Wulff nahm Ihre Tätigkeit im Jahre 1960 wieder auf und reiste nach Kanada und Nordamerika. Da traf sie besonders die ausgewanderten Banater Schwaben aus Rumänien und Jugoslawien, aber auch Donauschwaben aus allen osteuropäischen Ländern. Sie starb am 20. Oktober 1961 um 16 Uhr an Krebs und wurde am 25. Oktober auf dem Friedhof der Benediktinerinnen in Freiburg-Günterstal bestattet.